

Ji Aliyekê Serdan, Ji Aliyê Din Topbaran

Rizgariya Xezzeyê Li Gerewa Rizgarî ...

2

Ji Şoreşê Ve Ber Bi Şevreşê (1)

4

Gelî Hevalan ! Eger Hûn Çûn, Min Cî Nehêlin!

5

Qelen Kelemek Bê çare Ye

7

Felsefe

9

► Hevdem tevî sefera Wezîrê Karê Derve yê Îranê, Menûçêhr Mutekî ji bo Îraqê û Herêma Kurdistanê, hêzên Komara Îslamî bi tundî hin herêmên ser sînorên Herêma Kurdistanê topbaran kirin.

Di çend rojên borî de, hêzên Komara Îslamî çend gundên ser bi devera Sîdekan û herêmên ser bi bajarê Soran dane ber topan. Heta niha derheq xisar û ziyarên canî û malî ên van topbaran tu zanyariyek nehatiye ragihandin.

Topbarankirina çendî gund û navçeyên Herêma Kurdistanê ji aliyê hêzên Komara Îslamî û arteşa Turkiyê ji aliyê din, di dema sefera Menûçêhr Mutekî, Wezîrê derve yê Îranê bo Îraqê û Herêma Kurdistanê her dom dikir. Mutekî di konferansa

çapemeniyê a bi birêz Mesûd Barzanî re, bersiv neda pirsra nûçegihanekê derbarê van êrîş û topbaranên rejîma Îranê.

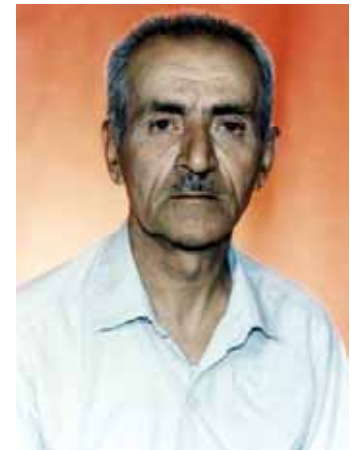
Pêşmergeyê Herî Kevnar Yê Komara Kurdistanê Koça Dawiyê Kir

► Mixabin roja îne, 6'ê Şibata 2009'an, **Ebdulqadir Debaxî**, naskirî bi **Mame Qale**, Pêşmergeyê herî kevnar yê Komara Kurdistanê û PDKÎ û herwiha endamê komeleya J-K, di temenê 88 saliyê de li bajarê Londonê çû ser dilovaniya xwe.

Mame Qale xebatkarekî mezin yê rêya serbestiya Kurdistanê, têkoşerekî mandînenas ê tevgera Kurdayetiyê û afgirê wekheviya jin û mîran bû. Wî nêzik 70 salan li jiyana xwe di rêya azadiya Kurd û Kurdistanê de bihurand.

Nemir Mame Qale pirtûkek dewlemend li ser dîroka Komeleya Vejiyana Kurd nivîsiye ku çavkaniyek giring li ser J-K'ê tê hesabandin. Her wiha pirtûkek çîrokan ya nivîskarê Navdar ên Îranî, Sadiq Hidayet kiriye Kurdî û her 2 hatine çapkirin. Çend destnîvîsên wî bi cî mane ku çap nebûne. Sedan gotar û lêkolînên wî di rojname û çapemeniyên tevgera rizgarîxwaziya Kurdistanê de hatine belavkirin.

Bi vê hencetê ve, Desteya Weşana Agirî, behî û sersaxiyê pêşkêşî endamên malbat û xizm û kesên wî nemirî û hemû xelkê Kurdistanê dike.

Rizgariya Xezzeyê Li Gerewa Rizgarî Ji Destê Bazirganên Xwînê

Mistefa Hicri

Ş

erê 24 rojî yê vê dawiyê ê navbera Îsraîl û Hamasê, di warê xisarên canî û malî de yek ji wan derbeyên mezin û giran bû ku li pey şerê 1967'an yê

Ereb û Îsraîlê li Filistinîyan ketiye. Di wî şerî de, li gora serhejmariyan, nêzik bi 1400 Filistinî hatine kuştin ku nêzik 30 ji sedê a goriyan xelkê sivîl û jin û zarok bûn û qise li 5000 birîndaran tê kirin. Tevahiya cihê dem û dezgehên leşkerî û îdarî ên Hamasê hatine têkûpêkdan, heta hejmarek nexweşxane, mizgeft û binkeyên Neteweyên Yekbûyî ji bûne armanca êrîşên balafirên şerker ên Îsraîlê û hemû ew avahî û xanîberên ku bi alfkariya welatên xêrxwaz û NY hatibûn çêkirin, bi axê re bûne yek. Endamên hinek ji malbatan bi tevahî ji nav çûn û bi hezaran malbatên din jî xembar û kuldarê jidestdayîna yek yan çend kes ji eziz û xweştîyên xwe bûn û divê niha şûnde bi derd û êş û azarên siqet û kêmendambûna kesaneke ji endamên malbatên xwe ve binalînin. Sedan malbatan, mezinên malên ku debara jiyana wan dikirin û nanê rojê ji wan re peyda dikirin, ji dest dan û ji vê çendê ku hebûn, rojreştir û bextreştir bûn. Bi kurtî şerê Xezzeyê tirajîdayek mirovî bû ku dilê hemû mirovekê hejand.

Bê guman ziyar û xisarên vî şerî ji bo xelkê xizan û belengaz yê Felistînê gellek ji vê çendê berfirehtir û kûrtir e ku ragihandinên giştî di dema şer de îlan kirin, lê li vir merema me ne şirove û analîzkirina xisarên wî şerî ye, belkî em dixwazin bi kurtî li ser sedemek ji sebebên bingehîn yê wê bûyerê rawestînin û dest danên ser xalekê ku kêmîr bala xelkê cîhanê û herêmê bo aliyê xwe rakîşandiye, an aliyê kêma bi sedema hinek têdîtînan nexwestine bas jê bikin.

Piştî şerê bi nav û deng ê Îsraîl û Ereban di sala 1967'an û dagirkirina beşeke zaf ji axa Ereban, di destpêkê de dirûşmên hemasî û gefxwarinên bënawerok ji hemû aliyekê ve li dijî Îsraîlê bilind bûn, lê piştî heyamekê, ji bo hinek ji wan welatan ku jirtir bûn, eşkere bû ku rastî piirr ji vê yekê zeqîr û cudatir in ku bi dirûşm û siloganan bihên guhertin, lewra dewletên han ketin gotûbêj tevî Îsraîliyan û axa dagirkirî a xwe wergirtin û ketin têkiliyên eşkere an nepenî bi Îsraîlê re. Rêçşikandina vê pêvajoya nû di nava welatên Erebi, vedigere bo têgihîştin û şirove û dahûrîndina kûr a siyasî ya Enwer Sadat serokê wê demê yê Mîsrê. Ev riçşikandîne di wî warî de piirr girîng bû ku di vê fezaya îhsasî û tejjî dirûşm a ku li dijî Îsraîlê pêk hatibû, qisekirin li ser bi fermînasîna wî welatî û gotûbêjîkirin tevî Îsraîlê, hewcedarî bi netirsî û biwêriyeke zaf hebû ku ev yek tenê di Sadat de hebû. Sadat, bi tab û tehmûlkirina hemû buxan û gefxwarinên neheq li ser xwe ji aliyê welatên Erebi ve, lê bi destkevten piirr girîng û bihagiran ji bo welatê xwe ku azadkirina axa dagirkirî bû, kete gotûbêj tevî Îsraîlê û canê xwe jî di vê rêvê de ji dest da. Li pey Sadat, ew welatên din ku axa wan hatibû dagirkirin, ew rêç girtin pêşberî xwe û her yek ji wan xwe ji pirsgirêkan bi Îsraîlê re dûr xist.

Di vê navberê de yê ku bû gorî, xelkê lêqewmayî ê Filistinê bû ku bû bi karta îstîka hinek ji welatên qazancperest ên Erebi û

navçeyê, bona ku bi qîmeta qurbanî û xizaniya wî xelkê reben û hejar, bi awayekî rûyekî hêsirên heram ji bo Îslamê û xelkê Filistinê hilwerînin û di bin de jî her yek ji wan bi curekê qazanc û berjewendiyên xwe dabîn û misoger bikin. Ev girûp û aliyan ku li pey véc û berjewendiyên xwe di herêmê de digerin û berjewendiyên wan di gerewa domkirina şerê navbera Îsraîl û Felistînê de ye, li ser rêya her gavekê ku ji bo aştîyê bihê hilgirtin, kosp û astengan pêk tînin.

Yek ji wan dewletan û li serveyî tevan, Komara Îslamî a Îranê ye. Rejîmk ku herî zêde berjewendiyên xwe di rijandina xwîna jin û zarokên Filistinî û wêrankirina ax û xizan û belengazkirina wan bi destve tîne. Wê roja ku gelê Filistinê weke welatên di ên Erebi tevî Îsraîlê bigihîje aştîyê, dibe roja reş û xem û kulan ji bo Komara Îslamî û tu hêcet û mihaneyek li ber dest de namîne ku xwe di bin de veşêre û biqelîzîne û siyaseta destdirêjker a xwe di deverê de bibe pêş û pêyên şoreşa xwe danê wê herêmê. Lerwra Komara Îslamî dijmin û astenga herî mezin a aştîyê di Rojhilata Navîn de ye. Heke di êrîşa vê dawiyê a Îsraîlê de jî hemû cîhanê daxwaza rawestandina şerê dualî dikir, Komara Îslamî, diholra şer lêdixist û bi lidarxistina meşan li bajarên Îranê û bi rûyekî navnivîsînkirina hejmarek ji ciwanên ku ser bi wê rejîmê bixwe bûn, di girûpên xwekuji de û haydana Hamasê ji bo domkirina avêtina roket û mûşekan ji bo axa Îsraîlê, neft bi agir de dikir, lê bi kiryar çî nedikir. Ji bo rejîma Komara Îslamî ne gîning e ku Filistin di bin agirê bombebarana Îsraîlê de dişewite, xelkê wê tê qirkirin yan jî ber birçîbûn û bêdermaniye dimirin, ji wan re giring eva ye ku bi xwekuji û malwêraniya xelkê lêqewmayî yê Filistinê bi roketên destçêkirî ên Hamasê ku tenê heta 30 kîlometran diçin û di heyamê ew 24 rojên şer de, tenê 7-8 Îsraîlî kuştin, tevî dewleta Îsraîlê şer bike û xwe bike qehremanê Misilmanên cîhanê! Hewce ye xelkê Filistinê, piştî ceribînen dehan salî û ew hemû rûreşî û bedbextiyên ku di wê heyamê de hatine serê wan, bi qebûlkirina aştîyêke adilane bi Îsraîlê re, berçêla xwe li nav çeng û lepên Komara Îslamî û hemû bazirganên xwîn û rondikan li herêmê rizgar bikin û piştî xwe bidin ew Dolarên ku Komara Îslamî di pêxema awareyî, xizanî û çavlidestbûna hetahetayî de ji wan re dişîne.

Azmûna rohn û aşkera a Komara Îslamî di dema 30 sal desthilatdariya xwe de, ew rastiye ji hemû xelkê re derxistiye holê ku Komara Îslamî a Îranê berevajî dirûşmên xwe ên birîqedar, ne dilê wê ji bo Îslamê dişewite û ne ji bo rojreşîya xelkê Filistinê, belku tenê dilê wê ji dan û standin û berjewendiyên xwe re dişewite, heta bi nîrx û qîmeta xwîn û hêsirên ne tenê Filistinîyan, belkî hemû Misilmanên cîhanê kuta dibe. Heke ne wisa ye, çima li hember ew zilm û stemkariya li ser Misilmanên Çêçêna bin destê Rûsyayê heye, çav miçandiye û peyvekê ji naîne zimên? Çima li hember Misilmanên Çînê de, bêdengî girtiye pêş weke tu bêjî di wî welatê de Misilman tu nînin? Ji vê çendê zêdetir jî, Komara Îslamîyê ku rehmê bi xelkê xwe nake ku Misilman in, kî bawer dike ku rehm û dilovaniyê bi xelkê reben û rojreş yê Filistinê bike?

Kerem bikin weke nimûneyeke zindî, em çavekê ji van serhejmariyane bikin ku piirrîniya wan ji hêla dem û dezgehên rejîmê bi xwe ve hatine ragihandin:

- Di warê tenduristiyê de Îran di nava 191 welatên cîhanê de, pileya 112 heye.

- 20-25 ji sedê a xelkê tevî xetera nexweşiyên pîskolojîk û derûnî berbirû ne.

- 20 ji sedê a kesên ku di bajaran de kar dikin û ew kedkarên ku di wan kargehan de dixebitin ku kêmîrî 5 kes karker têde ne û bîmeya xanenişînkirinê tu ninin, hejmara wan digihîje 14 milyon kesan.

- 14 milyon kes di bin hêla xizaniyê de dijîn.

- Asta enfasyon (awsan) a aborî li Komara Îslamî ji 29 ji sedê nêzik bûye û di pileya yekem an duyem a wan welatan de ye ku rastî kirîz û qeyranê bûne û nîrx a awsanê di wan de ji hemû welatan zêdetir e.

- Radeya Bengdar (kesên ku madeyên bêhişker dikşînin) nêzik 4 milyon kesa ye.

- Di rapirsînekê de ku li Îranê hatiye kirin, %75 ji wan kesên ku bersiva wê pîrsê dane ku "di navbera pîrsên girîng ên hundirê welat de, 2 pîrsên herî girîng çî ne?", %75 ji wan kesan bersiv dane ku bêkarî, xizanî û awsana aborî pîrsgirêkên herî girîng ên îro yê Îranê ne.

Diware ewane ew serhejmarî ne ku berî kirîza aborî ku cîhan dagirîtye, hatiye ragihandin, niha qas û radeya kêmasiyan û xizaniya xelkê gellek ji wan amaranê zêdetir in. Xelkê Filistinê bila vê pîrsê ji xwe bikin ku rejîmeku bi hemû dahat û dewlemendiya ku heye û xelkê wê di wê rojreşiyê de bijîn û rehmê bi wan nake, çawa dê rehm û dilovaniyê bi xelkê Felistînî bike û bi rastî berevaniyê ji wan bike heta bigihîjin mafên xwe?

Xelkê Filistinê hewce ye wê rastiye fêhm bikin heta wê dema ku çav li dest û hevkarîyên Komara Îslamî û hinek aliyan din hebe, heta di bin siya wî welatî de serxwebûna xwe ava bikin, dê her di wê rewşê de bin ku hene. Lewra rizgariya Xelkê Filistinê li gerewa bikaranîna siyaseteke rastbînanê a dûr ji hutav û dirûşmên agirîn yê Komara Îslamî û binav dostên din û di rastî de dijimanên wan de ye. Em gelê Kurd li Kurdistanê Îranê û gelên din ên Îranê ku tûşî stem, zordarî û serkutkirina rejîma Komara Îslamî ne, hêvî û xweziya me Felistîneke serbixwe û xelkeke bextewer li kêleka Îsraîla cîranê wan û rizgarbûna wan ji çengên Komara Îslamî ye û hetanî xwe ji çeng û lepên Komara Îslamî a Îranê rizgar nekin, nagihîjin hêvî û xweziyên xwe.

Daxistina Sînoran, Xebat li Dijî Qaçaxê Yan Tirs Ji liv û Tevgerên Opozîsyonê?

Agirî-Kurdistanmedia

Yek ji çavkaniyên sereke ên dahat û hatinîya xelkê Kurdistanê, nemaze gund û bajarên ser tixûban, anîn û

birina alav û tiştan bi awayê qanûnî û ne qanûnî bo ser sînorên Kurdistana Îranê tevî Îraq û Turkiyê ye.

Awayê qanûnî yê anîn û birina alav û tiştan li ser sînoran ji rêya wan bazaran tê kirin ku ji aliyê rejîma Komara Îslamî a Îranê ve hatine avakirin.

Di van bazarane de bac li ser alav û tiştan tê danîn, lê pîrrianiya xelkê Kurdistanê bi sedema nedarî û xizaniyê nikarin ew baca ku li ser tiştan tê danîn, bidin. Lewra bi neçarî rêya ne qanûnî digirin pêşberî xwe û bi xeterxistina canê xwe, anîn û birina tiştan ji rêya têledarî, otombîl û dewaran birêve dibin.

Ji bo berengarkirin tevî vê vetîr û fenomenê, hêzên bi nav "Întizamî" ên Komara Îslamî a Îranê boseyê ji bo kasibkarên ser sînor didanên û wan didin ber êrîşa guleyan.

Bi vê sedemê roj nîne di Kurdistanê de kasibkarekî ser tixûb nehê kuştin an birîndar nebe.

Vê dawiyê rejîma Komara Îslamî a Îranê bi gotina xwe bona tunekirina vê diyardeyê, gelaleya daxistina sînoran anî holê.

Pasdar Ehmedriza Radan, Cîgirê Fermanê Hêza "Întizamî", armançên vê gelaleyê xebat li dijî qaçaxa tişt û dan û standinên ne qanûnî, xurtkirina aboriya welat, pêşgirtin ji êrîşa çandî û parastina çanda Îrana Îslamî, baştirkirina rewşa akinciyên deverên ser sînoran û wd... ragihand.

Wî çêtirkirina rewşa aborî a xelkê Kurdistanê ji rêya zindîkirina beşên cotkarî û wan karxaneyên ku di bere berê daxistinê de ne, da zanîn.

Îsal bi sedema hişkesaliyê, cotkarên Kurdistanê tûşî zîrar û ziyaneke zaf bûn, rejîma Komara Îslamî ne tenê tu alîkariyek bi wan re nekir, belkî mecbûr bûn ji bo debara jiyana xwe rû li Kedkariyê di bajarên din ên Îranê de bikin.

Her wiha Karxaneya ristin û raçandin ya Kurdistanê bi sedema pirsgerêkên aborî hate girêdan û di vê derbarê de rejîma Komara Îslamî tu alîkariyek nekir.

Niha jî fabrîkeya Traktorsazî ya Kurdistanê rastî kirîza aborî hatiye û bi vê sedemê karker di bin zext û givaşan de ne.

Çend meh dibe ku miaşê hejmarek zaf ji kedkarên Projektên bendavan, kargeh û ... ji wan re nehatiye dan.

Hinek ji nûnerên bajarên Kurdistanê di Parlemantoya rejîma Komara Îslamî de, daxwaz kirine ku berpirsiyarên têkildar herdem tevî gelaleya daxistina sînoran, çareseriyên ji bo peydakirina kar bo xelkê akincî ên tixûban bigirin pêşberî xwe.

Lê di vê derbarê de ne tenê tu hewlek nehatiye dan, belku hêza leşkerî rojane êrîşan dike ser kasibkaran û dest bi ser alav û tiştên wan digirin, ji ber vê yekê ziyaneke zaf digehînin wan. Ji bo daxistina sînorên Rojhilatê Kurdistanê ji awayên cur bi cur ên lêdana rê û cadeyên sînorî, danîna burcekên zêrevanîkirinê, lêdana û çêkirina kanalên, lêdana têldiriyê, danîna dîwar, alavên elektronîkî, çandina mayînan bona teqînan û wd... mifah hatiye wergirtin.

Ewa jî vê yekê derdixe holê ku rejîma Komara Îslamî a Îranê bilî xebat li dijî qaçaxa tiştan, dixwaze rê û cihên ewlekarî ên tund li ser sînoran bigirin pêşberî xwe û hemû liv û tevgerên asayî û normal bixe bin çavdêrî û kontrola xwe.

Her wiha bi daxistina tixûban dixwaze amadekariya tekûz û tamam ji bo berlêgirtin ji egera her cure liv û tevgerê partyên Kurdistanê ên dijberê bike.

Komeke berçav ji kasibkar û têledar ji rêya dana rişwet û bertilê bi hêzên "Întizamî" û di bin çavdêriya van hêzane de, alav û tiştan ji her du aliyên sînoran tînin û didin.

Heta ji bo veguhastina alav û tiştên xwe ji bo bajarên hundirê Îranê, kasibkar bi rêya bertildan bi wan hêzane mifahê werdigirin.

Eva tê vê wateyê ku heke hêzên "Întizamî" bixwazin, dikarin bê meşandina rêyên tund ên daxistina tixûban heta radeyeke berbiçav pêşgiriye ji qaçaxa tiştan bikin.

Danîn û çêkirina dîwar bi dirêjahiya çend kilometran li sînorên Pîranşarê, danîna binkeyên Leşkerî û çekdarî li tixûbên din ên Parêzgeha Azerbaycana Rojava û gelaleya vê dawiyê ya daxistina sînorên Parêzgeha Kurdistanê zêdetir nîşanderê tîrsa rejîmê ji her cure liv û tevgerê hêzên opozîsyonê û egera êrîşa derekî ji van sînorane ve bo ser Îranê ye ku di bin navê "Xebat li dijî qaçaxa alavan" dimeşe.

Mafê Mirovan

Nivîsîn: Peter R. Baehr
Wergeran: Mecîd Heqî

Rola Mafê Mirovan Di Siyaseta Dereve De

380

Destpêk: Mafên takekes

Bi awayê ku mafên mirovan hatiye şirovekirin, dewleta Holandê hin mafên ku ji aliyê girûp û desteyên mirovan tîn bikaranîn, bi fermî nas kiriye. Bo mînak

em dikarin qala mafê pêkanîna komele û sazîyan, mafê li hev civînan, mafê kêmaniyan zimanî û etnîkî ji bo pêşvebirina ziman û çanda xwe û herwisa mafê gelan bona diyarîkirina çarnivîsa xwe. Bi bawerîya Wezareta Dereve ya Holandayê, hegera qebûlîkirina mafê diyarîkirina çarnivîsa xwe wek mafê mirovan ewa cibicîbûna wî mafi wek pêşmerca pêşveçûna takekes û rêyek e bona rêzgirtin li hurmeta mirov.

Ew tekezîkirina han li ser mafê takekes, nêzîkbûna Rojava bi pîrsa mafê mirovan nîşan dide. Ez dê basa wê mijarê bi awayekî berfirehtir di beşa "nisbiyeta çandî" de şirove bikim.

Wê gavê ewa diviya bê gotin ku dîtinek din heye ku li ser mafê kolektîv (kom,hevbeş) tekezê dike û nîrxên xwe di çarçoveya mafên kolektîv de dibîne û bi vî awayî ew dîtine hewcehiyek bi pêşveçûna mafê takekes nabîne. Lewra belgeya herî giring ya mafên mirovan li Afrîqa bi navê "Peymana mafê mirovan û xelk" (dagirtin ya nivîskar) hatiye binavkirin.

Ez dê piştê li ser encama wê nêrin û dîtine biaxivim. Li vir divê bê gotin ku pêşveçûna mafê takekes zemîneyek giring bo fêmkirin li mafê mirovan pêk tîne, lê ewa tenê rê nîne.

Belgenamêyên destpêkî

Her du (2) belgenamêyên herî giring ên mafê mirovan ên Rojava ne. Daxuyaniya Mafê Mirovan li Vîrgîniya a sala 1776'an, ku di sala 1791'an de di destûra Dewletên Yekgirtî yê Amerîka de hate çîhkirin û deklarasyona mafên mirovan û welatiyan di sala 1789'an de. Her du belgenamê di nava xwe de ji bo bihêzkirina azadiya takekesî lîstek ji mafê mirovan rêz kirine. Gellek ji wan mafane nivîsînên pîrsor û feylesofên siyasî wek 'John Locke', 'Montesquieu' û 'Jean-Jachques Rousseau' in.

Pêşgotina Peymannameya Netewên Yekbûyî bi eşkere li ser bingehên mafê mirovan diaxe. Paragrafa 3 ya Benda 1 hegera pêkanîna Neteweyên Yekgirtî bi vî awayî şirove dike: "Bo gihîştin bi hevkarîyê navnetewî bo çareserkirina pirsgerêkên navnetewî ên aborî, civakî, çandî an karakterên mirovanî, û ji bo pêşvebirin û handana rêzgirtin li mafên mirovan û bo azadiyên bingehîn bêtir berçavgirtina regez, cins, ziman û ol." Ev yek bû sedema pesendkirina Carnameya Gerdûnî ya Mafê Mirovan di Civata Giştî ya Neteweyên Yekbûyî di sala 1948'an de. Ew Carnameye wek "standardek havbeş ji bo hemû mirovan û netewan" hatiye boçîkirin.

RONÎ

Quncikek ji bo şiroveya bûyer û babetan ji xwendevanên "Agirî" re

Ebdullah Hicab

Ji Şoreşê Ve Ber Bi Şevreşê (1)

Serhildana sala 1979'an li Îranê, rêjîma desthilatdar ji kar xist, hemû karbidestên siyasî û birêveber guherîn û îdeoloji û îdealên nû danîn dewsa yên berê. Ji wê bi der, pêvajoyek nû ya ber bi paş ve li welat da destpêkirin. Ji wê demê ve, rêjîma nû hem di asta hundir û hem di asta navneteweyî de bû çavkaniya tundûtûjî, pirsgrêk û şerûdiyê. Lewma serhildana 1979'an weke şoreşek nîvço ma û ji daxwaziya gelên welatê û armancên xwe yên siyasî veqetiya.

Sal pirr zû tî û derbas dibin. Şeva reş ya zordarî û çavsoyî ku li encama serhildana sala 1979 û destpêkirina desthilatdariya rêjîma Komara Îslamî li Îranê dest pê kir, di wan rojên dawî de 30 saliya xwe tewaw kir. Di wan salan de sînorê bînpêkirina mafê mirovan li Îranê, ji rêjeyê çûye der û tu mafên siyasî, civakî, kultûrî, aborî û neteweyî ji bo çî yek ji gelên welat nehate naskirin. Îran ewa 30 sal e bûye urdûgehek komî serhev ya zordarî, tundajoyî û cinayetan.

Gelo, hegerên bîngelîn yên serhildana sala 1979'an çî bûn, rehên tevgera ku di wê salê de, rêjîma Şah hilweşand ji ku dest pê kir, çima komek ji Melayan karîn bibin desthilatdar û tevgerên siyasî yên layîk, çep û demokrat ji ber çî sedemê li pey pêvajoya siyasî re man û nekarîn karîgeriyê danên ser meşa bûyeran? û ji bo pêşerojek geş, çî tê kirin?

Zincîreya van pirsan dikare gellek dirêj be, û ji her pîrsekê re jî bê guman bersivên cuda û pirr alî hene. Pêvajoya guhertinê aborî û civakî li Îranê ku di dawiyê de daxwazên siyasî yên nû anîn rojevê û dijberiyek xurt bi sistema paşatiyê re bi rê xist, vedigere ser salên 1950 (1330) û pêve. Di wan salan de, 6 faktorên çarenivîssaz karîgerî xistin ser pêwendî û rewşa civaka Îranê:

- Hilkişiyana buhayê neftê (petrolê), derfet da rêjîma Şah ku perê ji wê riyê ve bi dest dixê, di pişesaziya modern de razîne, û hêdî hêdî bîngelha aboriya Îranê biguhere.

- Beşek berbiçav ji xelkê welatê ji gundan re ber bi bajaran koç kirin, û tevî jiyanê hevde bûn. Ev jiyanê tîkîlî û danûstanê li ser bîngelha maf û erkanê dikare cîgirê pêwendiyên xizm û kesitiyê.

- Pişesaziya nû gul veda û kargeh û fabrîkeyên mezin li hin bajarên navendî hatin avakirin.

- Sistema perwerdeya nû, ber bi hindê ve çû ku kultûrek nû ava bike, û ziman û

kodên kultûrî yên nû bike cîgirên kodên kultûrî yên civaka kevnar.

- Çalakbûna beşek pîr ji civakê di çarçoveya derveyî malê û jîngelha gund û herêmê de, çînen nû anîn meydanê. Çîna nû daxwazî û hêviyên cuda hebûn.

- Piştgirên hertimî yên desthilata siyasî ku heta wê demê Mela û medreseyan ayînî û bazar (firoşyar û bazirgan) bûn, êdî xwe û berjewendiyê xwe di çarçoveya berjewendiyên sistema desthilatdar de nedidîtin.

Bi wê rewşê re, rêjîma Şah pîlanek berfireh ji bo reforman di warê aborî, kultûrî û civakî de dest pê kir, ku ji sala 1962 û pê ve ew pîlan hate birêvebirin. Şah, navê reformên xwe danî "şoreşa sipî" û pîlan kir bi riya wan reforman civakê modernîze bike, lê di heman demê de pîr civakê bi xwe ve girê bide. Lewma, ew pîlan tenê di çarçoveya aborî û civakî de hêla û rê neda ku hevde reformên siyasî jî bêne destpêkirin.

Guhertina rewşa aborî û civakî, daxwazên siyasî yên nû anîn rojevê, lê rêjîmê tu derfet nedan ew daxwaz bikevin kanalek siyasî ya legal (yasayî). Qatên nû yên civakê mîna karmend, rewşenbîr, hunermend, mamosta, karker, xwendevan, jinên çalak û hwd bi daxwaziyan siyasî yên nû berê xwe dan qadên siyasî û biryardanê. Lê tu derfet li ser riya xwe nedîtin. Ji aliyê ve parsenga navbera daxwaz û derfetên siyasî tev çû, ji aliyê din ve piştgirên kevneşop ên sistemê pêngav bi pêngav piştê xwe dane Şah û rejîma wî. Dema tu hêvî bona beşdarîkirin li pêvajoya biryardana siyasî di çarçoveya desthilatê de nema, êdî asayî bû ku her kes berê xwe bide rê û rêbazên alternatîv. Heke heya wê demê bi tenê partiya çepgir ya Tûde û hin kesayetiyan olî, li ser siyaseta Îranê xwedî axaftin û bandor bûn, ji wê demê ve çalakên nû ketin meydanê û tîkoşîna siyasî li Îranê ber bi riyek radîkal ve meşiya.

Li hember pêlên nû yên xebata siyasî, rêjîma Şah hê pîr dest avêt kontrol û zordariya siyasî. Di encamê de tu derfet ji bo xwe birêxistinîkirin û çalakîyan organîzekirî neman. Partî û rêxistinên nû avakirî ketin nava tîkoşîna veşartî û her dema ku derfet bidîtanê çalakîyan tûnd li hember rêjîmê de encam didan. Rêxistina Çîrîkên Fidayî weke hêza alternatîvê ya çepgir, Muchahidîne Xelq wek alternatîva olî ya guhertinîxwaz, hêzên ji neteweyên derveyî bazneya desthilatê û bi taybet li Kurdistanê, hemû bi yek şekîlî ketin ber pêla serkutkarî û girtin û kuştinê. Tu ji wan

hêzan kanalek ji bo pêşvebirina mesaj û programên xwe yên siyasî tunebûn.

Di wê navberê de, yek alî ji hemû aliyên din pîr derfeta pêşveçûn û gulvedanê bi dest xist. Komeleya Hevberdiya Wefdeyên Îslamî yan Cemiyetê Heyethayê Mutilifeyê Îslamî (pêşengên Partiya Mutilifeyê Îslamî ya demê) ku li sala 1963 (1342), ji hevgirtina 3 komeleyên Mizgefta Şêx Alî, komeleya wefdeyên Îsfahan û wefda Mueyed pêk hatibû, heke ne rasterast be jî, lê bi awayek nîv vekirî çalakîyan siyasî di bin siya dîn de pêşve bir. Ew hevberdiya ji Melayan pêkhatî, tora berfireh ya mizgeftan kire kanala here xurt ya propagandaya siyasî. Ji bê derfetiya partiyan layîk û pêşketinîxwaz, meydan bû ya komeleyên bi Xumeynî ve girêdayî.

Li gor kultûra siyasî ya Îranê, hertim Mela û mizgeftên şîe piştevanên sereke yên Şah û sistema paşatiyê bûne. Lewma rêjîma Şah gumana hindê nebû nanxorên li ser xana Şah rojekê agir berdin xaniyê xanexwê xwe û xanî ji kokê ve hilweşînin. Lê hesaba rêjîmê şaş derçû. Xumeynî bi riya mizgeft û Melayan re mesaja xwe ya siyasî bi awayekî berfireh di nava alîgirên xwe de belav kir. Kevneşopiya şîe ku rojên Aşûra, Erbeyîn, bûn û çûna hemû îmam û pêşwayên olî bi rêûresmên berfireh birêve dibe, îmkanek hê mezintir da Xumeynî heya xelkê ku ji rêjîmê nerazî bûn, derbazî meydana tîkoşîna li hember Şah û rêjîma wî bike.

Alîgirên Xumeynî li destpêkê, bi dirûşmên siyasî yên li dijî dîktatorî û rewşa siyasî yên welat, pêla dijberiya bi Şah re bi rê xistin. Dema tevgera gelemperî li hember rêjîmê bi rê ket, baweriyek wisan di nava civakê de çê bû ku Xumeynî dê heta roja serkewtina serhildanê bi pêvajoya siyasî re be û paşan dê mîna pêşengên xwe, Muhemed Tebatabayî, Abdullah Bêhbehani û Ayetullah Kaşanî meydana siyasî jî siyasetvanan re bi cî bihêle. Her 3 Ayetullahên beriya wî, rolek xurt di pêvajoyên siyasî yên serdema xwe de hebûn, lê kes ji wan mîna serok û Welî Feqîh siwarê pêlên hest û daxwaziyan xelkê nebû. Di bin siya wê baweriyê de, ji bo xelkê û heta siyasetvanên xwedî ezmûn jî pîr hêsan bû ku baweriyê bi gotinên wê demê yên Xumeynî û alîgirê wî bikin. Lê ew hatin xapandin û pê nehesiyan ka çawan siloganan rengê îdeolojiya Xumeynî bi xwe ve girtin û êdî ber bi tundajoyî û dîktatoriyê ve herikîn.

Di beşa 2 û dawî de: Rewşa Îranê ya piştî sala 1979 ...

Gelî Hevalan ! Eger Hûn Çûn, Min Cî Nehêlin!

Silêman Keleşî

Em gihîştin oda xewê û hevalan çek û rextên xwe danîn û yek yan du kes çûne ber derî ku dest û

çavên xwe bişon. Me li ber soba daran ku diteyisî û gurpegurp lê dihat û germahî dida odê, cihê xwe xweş kir. Xwediyê malê pirs kir ka emê nan bixwon yan çayê, min jê re got ku ez digel xwarin û vexwarinê ninim û ezê razêm. Hevalên din jî her yekê tiştêk got. Em di wê gotegotê de bûn ku gazî kirin û gotin: "Gelî hevalan rabin, Pasdaran gund girt!"

Di destpêkê de me bawer nekir ku tiştêk wiha bi lez û bez çê bibe û Pasdar bên nava gund. Ji ber ku tîmeke mezin ji bo wê meremê hatibû destnîşankirin û beriya rojekê li wir cihgir bibû. Lê mixabin ew xebera rast bû.

Kekê Mecîd Nûrî ji min re got: "Rabe! Tu taze nikarî binivî". Min jî jê re got ku çeka min li cem Dirbo ye! Bêy vê ku em bikarin bêhna xwe vedin yan jî nan û çayê noş bikin, em ji wê malê derketin. Baş bû ku her di wê demê de Dirbo hat cem me û çeka min da min û şer dest pê kir. Kekê Mecîd jî di havîna sala 1364'an a Rojî (1985), li gundê Kanîsiyaya devera Tirgower di şer de Şehîd bû.

Divê bê gotin, mixabin ew tîma ku bi Fermaderiya Şehîd Mela Xalid Baqî çobû gundê Berdiyanê, erk û wezîfeyên xwe li gor bernamê bicî ne anibû. Wan diviya hemû ciyên hesas û stîratêjîk ên derdora gund bigirtibana bin kontîrola xwe heta ku ew hêzên emeliyatî bi xatircemî ve hatiban û li gund cih bigirtiban. Me dizanî ku piştî wê operasyonê dê dijmin bixinzire û êrîşê bike ser Pêşmergan.

Dijmin hertim li pey derfetê digeriya ku derbê li hêzên me bixe. Bi xasmanî piştî wan şerên ku di nav dilê dijmin de hatin kirin, hevalên berpirs bi başî ew herketane pêşbînî kiribûn. Ji ber wê yekê ew hêza mezin rojekê berî hatina me bo Berdiyanê li gund cihgir bibû. Lê mixabin hevalên tîma parastinê sistî kiribûn û her zû senger û çeperên ciyên ku divêt bernedaban, her zû cî hêlabûn û hatibûn bo gund. Her piştî wan, hêzên dijmin ku ji bajarê Selmas û Urmîyê re hatibûn, ciyê wan girtibûn. Belê, me careke din çek û rextên xwe hilgirtin û ber bi aliye sengerên dijmin

çûn. Gava mirov mêzeyî Pêşmergan dikir, qet westiyên û mandîbûn bi wan ve xuya nedikir û mirov digot ew qet rê nehatine û mandî nebûne. Peyt û çeleng ber bi tapî û kozikên dijmin dimeşiyên. Pasdaran xêncî hindê ku serê gir û çiyayên bilind girtibûn, heta nêzikê gund jî hatibûn pêş, bêyî ku heval pê bihesin. Heta Pêşmergan hindêk xwe ser û ber kirin, hêzên dijmin jî xwe li malan nêzik kirin.

Hêzên Komara Îslamî a Îranê wisa hatibûn serwestkirin ku hêzên Pêşmerge mandî û nerazayî ne û renge fişekên wan jî kêr bibin. Yanî bi hêsanî me bikujin yan jî êxsîr bikin. Hêzên dijmin ew gotin bawer kiribûn û kom bi kom dihatin bo nava gund. Lê nedizanîn xweşmêrên çeleng ên Demokrat li Şîmal'a Kurdistanê sîngê xwe danîne ser berfê û çeper û kozik girtine û dem û deqîqan dihejmêrin heta ku hêzên zilm û zorderên degirker ji wan nêzik û nêzîktir bibin, bona wê yekê ku dersekê bidin wan û fermanderên wan ku heta hetaya jî bîra wan neçe û qet wisa nefikirin ku Pêşmerge mandî û nerazayî, nikarin li hember kirêgirtiyên dijmin de şer bikin.

Şer dest pê kir û dijmin ku xwe li malan nêzik kiribû, ji hemû aliyan ve kete ber agirê tund û tûj ê şervan û mêrxasên azadiyê. Hêzên dijmin her nedizanîn ka li kîderê û çawa agir bi ser van de dibare. Pêşmergan digot ku em her nêçîrekê han digeriyan, lê ew bi xwe hatin û xwe xistin tellikê.

Piştî demeke kurt, lê belê di şereke dijwar û dest bi pêşî de, hevalan karîn Pasderên kurdîj ku li dora gund bûn û dixwestin dakevin nava gund û Pêşmergan bikujin û yê dimînin jî bi êxsîrî bigrin û ji bo rêberên xwe bi diyarî bibin û li hember de xelata wê diniyayê bi nextî werbigrin û ya axiretê jî bi qer bihêlin! lê felek tevî wan yar nebû. wan nekarî di karê xwe de serkevî bin, heta xelata wê diniyayê wergirin û ez bawer nakim ya axiretê jî bistînin. Ji ber ku ew ji bo kuştin, talan, malwêranî, bînpêkirina maf û azadiyên xelkê û kuştina parêzvanên gel hatibûn û ew yeka jî ji bo wan cihê şerm û rûreşiyê ye heta xelat û beratwergirtinê.

Ew Pasderên ku hatibûn dora gund û ji bo kavi û wêrankirina malên xelkê hatibûn, her zû mala wan bi xwe re wêran bû, heta yek kes jî li wan nekarî bi saxî vegere û bo axayên xwe bas bike gelo çî bû û çî qewimî û mala wan

Beşa 3

çawa wêran û korocak bû.

Lêbelê her wek hat diyarkirin, serê çiya û ciyên bilind carê di destê wan de ye, lê rastî carê nedizanîn ku ew hêzên ku daketine dora gund, çî jê hatine û li man û nemana wan bêxeber bûn, ji ber vê hindê jî gund û dora wê topbaran nedikirin, ew yeka jî ji bo me derfet bû ku em ji bo girtina serê çiya û ciyên bilind ku di destê wan de bû hewlê bidin.

Ewa bû ku piştî komkirina çek û sîlahên kesên ku hatibûn kuştin, bernamê hate danîn ku wan cihên bilind û stîratêjîk jî li destê wan derxin, ji ber wê yekê û eger ew cih her di destê wan de bin, liv û hereketên me pîrr zehmet dibin û kontrola meydana şer jî dikeve destê wan, semxeratî hindê ku kontrola qada şer bikeve destê Pêşmergan, her di wê derfet û zirûfê de ku dijmin çî ji rewşa hêzên xwe nizane, dema herî baş e ku em ji bo girtina wan ciyên bilind bikevne liv û xebatê, ewa bû ku çend desteyên piçûk piçûk ji bo girtina wan çeper û sengerên ser çiya çûn, wan desteyên piçûk lêbelê pîrr qehreman û netirs, gellek bi lêzanî û çelengane, bi hejmar kêr, lê bi bawer kûr û mezin xwe ji sengerên dijmin nêzik kirin û bi narincok û ARPG'yan li sengerên wan xistin.

Wê demê zanîn ku hêzên wan çobûn û li derdora gund nemane, wextê dijmin xatircem bû ku hêzên wan sax nemane, derdorên gund û sengerên Pêşmergan dane ber topbaraneke tund.

Divê bê gotin piştî şereke tund û bêhevta de, çend ciyên bilind û stîratêjîk ku zal bûn bi ser gund û meydana şer, ji destê dijmin hate derxistin. Di wî şerê giran de ku çend ciyên girîng ketine destê Pêşmergan de, gellek hêzên degirker hatin kuştin û birîndarkirin ku meyt û cenazê dehan kes ji wan di meydana şer de ketibûne ber destê parêzvanên Kurdistanê. Mixabin di wî şerî de hevalekî Pêşmerge bi navê **Fîroz Omerî** xelkê gundê Axçeçelê birîndar bû, ku demekê bi birîndarî di navber sengerên me û dijmin de ketibû û îmkana anîna wî pîrr zehmet bû, lê hevçeperên Fîroz nedikarî sebir û tabê bikin ku hevalê wan wisa bi birîndarî li ser berfê binalîne, kes nikaribe birînen wî derman bike, lewra bi fidakariya çend

hevalan hate derbazkirin, her di wextê anîna wî de, gula 2'yê jî ser milê Firoz ket, ku mixabin roja duyê di şerê gundê Ceterê de şehîd bû.

Bona vê çendê ku dijmin bikare careke din wan çend sengera bigre, gellek zext û givaş ji bo Pêşmergan anî, lê derseke wiha nehatibû danê ku hêzên dijmin careke din her wisa rasterast bera xwe bidne kozikên mêrxasên Demokrat li gundê Berdîyanê, û şerbeta hevalên xwe vexon! ewa ku destê wan hat bikin, tenê ewa bû ku wek pişe û exlaqê nemirovane hemû cî dane ber top û çekên xwe yê dûravêj.

Bi her awayekê be Pêşmerge wek parêzvanên Kurdistanê, sibê zû heta êvar singê xwe danîne ser befra sipî û tezi û sar û li axa bab û kalên xwe (Kurdistanê) canane parêzvanî kirin, carê wisa hebû ku singê wan bi befra Kurdistanê diqerisî, lê dilê wan teji hîvî û dest û tiliyên wan hertim bona parastina armancên rizgariya gel germ bûn, ew peyt û çavvekirî bûn û mirov digot qey sir û serma bo wan nehatiye, şer heta dinya tarî bû her berdeham bû, dijmin bi hemû çek û îmkanteke xwe çeperên Pêşmergegên egîd ên kurd dikuta, di wî şerî de gellek hêzên dijmin hatin kuştin, birîndar û êxsîrkirin, her wisa gellek çek û cebilxane jî kete destê şervanên PDKÎ, di wî şerî de her wek hate baskirin, tenê Firoz birîndar bû. Belê şev dîsa hat, em li ber top û qumparebaranên dijmin nikarin hemû kom bin ku bizanin ka emê çawa û ji bo kîderê bimeşin, piştî yek du demjimêran hevalên berpîrs biryar dan ku em divêt Berdîyanê cî bihêlin û ji bo ciyekî din herin, her wek caran dîsan kêman kesan dîzanî ku emê herne kîderê, lê piştê hate zanîn ku ew cî gundê Ceterê ye. Belê di şerê îro de jî Pêşmergan serkevtinên mezin bidest xistin û derbeke qurs û giran li dijmin dane, li hember wan hemû derbelêxistin, di wan du rojên şer de me çî Şehîd çî nebûn, bi bixwe serkevtineke mezin bû, ji ber vê hindê jiyana Pêşmergan bo PDKÎ pir girîng bû. Heval dîsa bêy wê hindê ku bikarin heta çend deqîqeyekê razên yan jî bêhna xwe vedin, divê dîsan leşkerê ku du roj e mêrxasiyan diafirîne rê keve, her deste û girûp personêla xwe kom dike, heta her kes xatircem be ku hemû hevalên wan tewaw û tekûz in, Lika me ji du desteyên: Şehîd Firoz û Şehîd Mûsa pêk dihat, me jî deste û pelên lika xwe kom kirin, hemû sax û silamet hazir in, lê destkevtên şer wek çek û silah pirr

in, her tîm û desteyek Pêşmergan jî erk û wezîfên wî hene ku divê cî bînin, desteyeke taybetî hatibû diyarîkirin ku wan êxsîrên şerê roja berê û îro biparêzin, ku zirar negihîje wan. PDKÎ li gora wan usûl û pîrensîpên ku hebû, diviya êxsîr û dîlên şer di hemû rewşekê de hatiban parastin û mafê wan hatiba berçavgirtin, ew erke jî di şeran de ji hemû tiştêkê zehmettir bû, lê PDKÎ ew erka bi başî bi cî dianî. Belê em li gundê Berdîyanê der ketin û berev gundê Ceterê çûn, me pêşniyar kir ku em demekê bêhna xwe vedin û razên, lê hevalan qebûl nekirin û gotin em diviya di dema herî zû de vira bicî bihêlin, ewa bû ku em bê wê çendê ku bikarin bêhna xwe vedin, em wek leşkerekî mandî û nenivistî, lê belê weke leşkerekî şerker di şer û bernameya xwe de serkevtî ku hemû mandî û nerazaneke bîra mirov dibir, li herêma Somayê dirêj bûne berev gundê Ceterê diçûn, em diviya ji rêya eslî ku Soma'yê wek zebeşê dike du pişik, derbaz bin, şeva 15 li ser 16'ê meha 10'an e, esmanê devera Soma'yê pirr saf û zelal e, heyveşeva meha 15 rojî karîbû zîlmat û tarîtiya şevê gellek kêman bike, mirov wextê di rê de diçû, dikarî bi hêsanî sîbera bi heybet a Pêşmergan li ser berfê bibîne, dinyayeke kîr û bêdeng bû, û mirov dikarî xişe xişa rêçûna pêyê Pêşmergan li ser berfê bibihîse, lêbelê di esmanên şîn û bilind de mirov dikarî heyveşev û stêrên geş ku ronahî didane ser erdê ku bi berfeke stûr hatibû xemilandin bibîne û car caran jî dengê avêtina topan ji aliyê dijmin ew bêdengî dişkand. Wextê ku em ji rêya "asfalt"(qîr)ê nêzîk bûn, em hemû di cihê xwe de bêdeng sekinîn, heta tîma pêşeng û boşîkênên pêşmergan herne ser rê û rê û cadeyê kontrol bikin heta bizanin ka kemîn û boş ser rê heye yan na, bona wê hindê ku hêz û qaweta mezin bi xatircemî bêt û derbaz be Diviya bête gotin me wek Kadr û Pêşmerge çî wextan ji bo derbazbûna li rêya digel astengan rûbirû nedinbûn, ji ber vê hindê xelkê hemû herêm û navçeyan bi me re hebûn, hemû deşt, dol, kun û qojbineke herêmê wek nava destê xwe nas dikirin. Belê wextê ku heval çûne ser rê û rê kontrol kirin û gotin werin çî tiştêk çî nine, em rê ketin û me deşt a Soma'yê ku li berfeke stûr sipî bibû, birrî û ji rêya asfalta reş derbaz bûn û çone gundê Ceterê...

Dûmahîk heye...

Şiroveya Peyvên Siyasî

Berhevkar:
Omid Esxeran
omid_anbi@yahoo.com

TERORÎZM

Teror tê wateya tirs û xofê û terorîst jî weke kesek elî mirovkuj û tawanbar tê nasîn. Di siyasê de, terorîzm jî wan kiryarên

hikûmet yan jî girûpekê re tê gotin ku ji bo gihîştin bi armancekê yan jî bona bidestvegirtina desthilatê, bi awayekê taybet û tevlihev, rewşek teji tirs û xofê bi ser şênîyan de disepînin û ji bo gihîştin bi armancên xwe, ji hemû awayên azar û îşkenceyekê mifahê distînin. Di rastî de terorîzm liv û tevgera wan dewletan e ku ji bo bihêzkirin û ewlekirina desthilata xwe, dest davêjin her kiryarêkê û avakirina rewşa tirs û xofê di nav dijberên xwe de. Ji bilî vana jî di civakên cur bi cur de, hin deste û girûp hene ku ji bo qels û lawazkirin û hiloşandina dewlet û dezgehên desthilatdaran metodên terorîstî dişopînin û ber bi her karek têkderane, kuştin û revandina mirova, dizîn, şewitandin û ...wd diçin hetanî ku bikarin atmosfera tirs û xofê bi ser welat de zal bikin û dewlet û dezgehên dewletî lawaz bikin. Eva bona vê çendê ye ku ew bikarin bigihîjin armancên xwe yê siyasî. Terorîzm weke pîrseke sereke a hin xwendîgehên siyasî yê weke Faşîzm û Makiyalîzmê tê hesibandin. Di rastî de peyva terorê ji rejîma şoreşger û tundrew a Fransayê hatiye wergirtin ku di dema şoreşa mezin a Fransayê de û piştî hiloşandina Jîrondan(1793)an heya hiloşîna Robisper(serokê Civata Şoreşger a Konvansiyonê) desthilat di wî welatî de bidest ve girtibûn. Partiya Rizgariya Neteweyî a Fransayê avakerê wê rejîmê bûye û bi pêkanîna rewşek teji tirs û xofê, hejmarek zaf ji siyasêvan û şoreşvan bi Giyotînê îdam kirin ku serdemê han li Fransayê weke **serdemê terorê** hatiye nasîn. Bo mînak em dikarin îşarê bi terora Şah û jina wî, Marî Antowant Kîmyazanê binav û deng, Lawaziyê û Madam Roland bikin. Rejîma han piştî terora Robspêr bidawî hat.Di dîrokê de gellek caran terorên binav û deng rû dane ku em dikarin îşarê bi evên li jêr de hatî bikin:

Abraham Lînkoln, Serok Komarê Amerîkayê, Elêksanderê duyem Împeratorê Rûsiyayê, Cîmz Kapirfild, Serok Komarê Amerîkayê, Vîliyam Mek Kîlî, Serok Komarê Amerîkayê, Can.F. Kenedî, Serok Komarê Amerîkayê, Arşîdok Firanses Ferdînan, Cîgirê Şayê Otrîşê tevî jin û zarokên wî, Mahatma Gandî, Îndîr Gandî û Racêv Gandî, rêberên Hindistanê, Patrîs Lomba, Serok Wezîrê Kongo û... wd bikin.

Qelen kelemek bêçare ye

Narîn Omer

Qelen (next) ne tiştekan nû ye, ew ji kevin ve hatiye xuyakirin û bi xwe di pênasîna xwe ya bi mistadiyên (Dilalat bi erebî) curecure cihê bilind û mezin dide jinê û rêz û hurmetek taybet didê, Lê belê bi derbazzûna çax û deman de ji wateyên xwe yê rêzdar dûr ket û xwe li nakokiyên bê ser û ber qulipand heya ku ew bû kelemek bêçar di riya nişimandin û şûkirina kur û keçan de.

Qelen di warê ziman de bendikek pîroz e û pêwendiyek pîroz di navbera jin û mêr de ava dike, bi navê şûkirin û ji aliyê yasayî ve (yasaya Sûrî bi taybet) tiştê ku mêr dide jina xwe wek xelatek pêwîst û denek stûbarî. Dema girêdanek rast û gelen dide nasîn û dibêje ku ew:

"Şopek ji şopên şûkirinê ye, lê ew ne bingehêk ji bingehên wê ye û ne mercêk ji mercên rastî û dirustîya wê ye û bendika şûkirinê çêdibe eger qelen bête nasîn, yan jî neyê nasîn, da neyê fêmkirin ku qelen buhayê jinê ye".

Li vir pîrsek giring xwe eşkere dike:

Gelo ma qelen jinê naxe di bazara kirîn û firotinê de? û jinê naxe wek hemû tiştên malê û wek pertala tê kirîn û firotin ji aliyê malbata wê ve û malbata dezgîranê wê ve!?

Mada 51/ ji qanûna rewşên kesayetî ya Sûriyayê dibêje:

"Gerek qelenê jinê bête birîn û bibe behra wê, kêlîka ku girêdana rast çêdibe, eger girêdan bête nasîn yan neyê nasîn yan jî nefî bibe".

Qelen di civaka me de bûye wek pîrek asê di riya gellek keç û kurên me de, nemaze di vê dema aloz de, ku buhabûn

bûye wek şûrek tûj li ser serê kesan, nemaze yê feqîr û jar, ta gellek êş û janên civakî peyda dikin ji wan numadayan (numadaya Qîrebûn e anko inûsê bi erebî)

Li gor lêkolîna min ya berdeyam, di vê numadê de gellek keç û law ji min re erê kirin ku qelen sedema herî giring û mezin di peydakirina vê nomadyê de ye.

Bi rastî eger em sedemên qelen bigerin emê bibînin ew pîr in û nayên hijmartin, û bêtar û şopên wê yê nebaş jî pîr in, lê em ê li ser hinek van şopan rawestin, wek:

Wek me diyar kir û peydabûna numada qîrebûnê ("inûsê")

Koçberî û mişextî, çimkî gellek xort berê xwe didin bajarên mezin, da qelenê xwe bidin hevdu û gellek ji wan li wir dimînin, û keçên wan dixwazin ji ber ku

ew qelenê buha naxwazin yan jî qelenê paşmayî tenê dixwazin çiqas mezin û pîr be, yan jî berê xwe didin welatê biyanîyê bi wan pereyên ku gerek bibe qelenê dezgîranên wan çimkî ew li pêşeroja xwe mêze dikin û pê difikirin û dibêjin:

"Emê çî bikin piştî xwestin û guhastinê çê bibe û şahiya şêraniyê û zemawendê derbas bibe"!?

Lewra ew dibînin ku ya baş ew e

koçber bibin, bi wan pereyên wan veşartî ji qelenê xwe re.

Bêtara sisyan ya ku ji aloziya qelen derdikeve ew e, ku bêtarên bê dawî di navbera jin û mêr de peyda dibin di mehê pêşîn de ji şûkirina wan, ji ber ku gellek malbatên feqîr hene pera deyn dikin, heta qelen didin hevdu û erkê zemawendê pêk tînin û piştî demek kurt hemû zêr û cihazê bûkê jê vedikin, da ew deynê xwe li ser milê xwe hilînin, û gellek ji van bûkan nerazibûna xwe didin xuyankirin û piştî çîrok mezin dibe û bêtarên zor û nebaş diafirîne.

Nexwe, divê em çareyên bi lez ji van bêtarên bêhêvî re peyda bikin û çareyên li ber çavên me ne û gellek raman û agahî ji me naxwazin, ji van çareyan:

Yek: Em li ser bêtara qelen rawestin ji hemû aliyan ve, û li ser şopên wê yê nerênî û nebaş bisekinin yê ku êş û janên dijwar ji civakê re û ji keç û lawan re tînin.

Du: Divê her kes ji me di rûyê vê bêtarê de bisekine û gotin û karê xwe bi hevdu ve girê bide, ji ber ku dema her yek ji me ji malbata xwe dest pê bike û bêtarê fêr bike, dê çareseriyek rast bide civakê bi tevayî, çimkî civak wek ku dibêjin berhema kes û malbata ye.

Sê: Gerek her malbat li gor rewşa wî ya aborî qelen ji xort bixwaze barê wî giran neke û tiştê herî giring ku ew keç û lawên xwe fêrî prînsîpên baş û rast bikin, da ew bikarin hemû temtêlên şaş û ne rast derbas bikin û bizanin ku şûkirin hevpişkiyêke giyanî û pîroz e, gerek jin û mêr bi hev re alîkar bin di hemû aliyên jiyanê de, da ew bingehêk rast û lihevhatî ji civakê re û ji nîfşên nû re ava bikin.

Di Semînareke Berfireh De, Rewşa Jinan Piştî Derbazbûna 30 Salan Bi Ser Temenê Rejîma Komara Îslamî A Îranê Hate Nirxandin

Roja 08.02.2009'an, bi armanca nirxandin û dahûrandina rewşa jinan piştî derbazbûna 30 salan bi

ser temenê Komara Îslamî a Îranê û balkişandin bi ser aliyên cur bi cur ên jiyana siyasî, aborî, civakî, çandî û hiqûqî a jinan di Îrana bin destê Komara Îslamî a Îranê de, semînarek berfireh ji aliyê Yekîtiya Jinên Demokrat ên Kurdistanê Îranê di hola giştî a rê û resmên PDKÎ de hate lidarxistin.

Semînar bi sirûda neteweyî a "Ey Reqîb" û ragirtina deqîqeyek bêdengî bona rêzgirtin ji canê paqîj yê şehîdên Kurdistanê dest pê kir.

Piştê Çinûr Qadirî, yek ji endamên Dîwana Birêveber a semînare, piştî bixêrhatinkirina mêvanan, armanca birêvebirina semînare şrove kir û bal kişandine ser rewşa jinan li Îranê piştî derbazbûna 30 salan bi ser temenê Komara Îslamî.

Piştê Îlham Çayçî, yek ji endamên Dîwana Birêveber a semînare, raporek li ser çawaniya amadekirina semînara "Jinên Îranê, piştî 30 salan derbazbûn bi ser temenê Komara Îslamî a Îranê" pêşkêş kir.

Keçeke Îlamî Dikeve Ser Mayînê, Birîndar Dibe Û Piştê Xwe Dikuje

Sureya Ezîzpenah, birêvebera Navenda Beşdarîkirin di Paqijkirina Mayînan de, bi

nûçegihaniya "ILNA"ê ragihand: Li gor nûçeya yek ji malperan, di destpêka meha borî de, keçeke Îlamî ku bi sedema teqîna mayînê, endameke laşê xwe ji dest dabû, bi sedema givaşa ruhî û pirsgirêkên civakî, dawî bi jiyana xwe anî û xwe kuşt.

Ezîzpenah hişyarî da ku kesên bi rêya teqîna mayînan birîndar dibin, bi taybetî keç û jin, bi sedema rewşa xirab a hundirî û civakî, azarê dibînin.

Sureya Ezîzpenah, serbarê rexnekirina nebûna piştevaniya hundirî û civakî ji birîndarbûyiyên teqîna mayînan, got: Di heyamê piştî bidawîhatina şerê Îran û Îraqê de, tu piştevaniyek ji birîndarên mayînan

Hêjayî gotinê ye ku pitir ji 20 gotarên dewlemend ku ji aliyê nivîskar, kesayetiyên siyasî û civakî û her wiha çalakên mafên jinan, aligir, endam û dostên YJKÎ ve hem li derve û hem di hundirê welat de hatibûne nivîsandin, di semînare de hatin pêşkêşkirin.

Beşek din a semînare ji bo dahûrandin û nirxandina gotarên pêşkêşkirî hatibû

terxankirin ku ji aliyê Mehbûbe Îbtîkar, yek ji endamên dîwana birêveber a semînare hate birêvebirin.

Di beşa dawî a semînare de beşdarên semînare bîr û hizr û têdîtînen xwe di vê derbare de pêşkêş kirin.

nehatiye kirin û eva jî yê bûye sedema pêkhatina arîşeyên zaf di jiyana wan kesane de. Wê got ku pîrraniya wan kesan bi taybetî keç û jin, piştî ji destdana endamên laşê xwe bi sedema teqîna mayînan, xanenişin dibin û tevî gellek pirsgirêkan rûbirû dibin an jî hêviya pêkanîna jiyana hevseratiyê ji dest didin yan hevjinên wan lê cuda dibin û ev yek dibe sedema têkçûna rewşa normal a jiyana wan.

Berpîrsên Xwendingên Bajarê Bane, Ji Bo Nûkirina Xwendingehan, Bi Zorî pere Ji Xwendekaran Werdigirin

Nûçegihaniya Çavdêr a Mafê Mirovan li Kurdistanê ragihand ku serperestên çend xwendekaran li bajarê Bane, derheq kiriyara xwendingehan, weke xwendingehên "Îfet" û "Rûdbar" ku bi hêceta nûkirina xwendingehan, daxwaza pere ji xwendekaran kiribûn, nerazîbûna xwe nîşan dan.

Çend rojan berî niha berpîrsên

xwendingehên kevin li bajarê Bane, daxwaz ji xwendekaran kiribûn ku ji bo nûkirina xwendingehan, hevkarîya diravî bikin.

Hêjayî gotinê ye ku Îdareya Perwerde û Hînkirina bajarê Bane, budceya hewce ji bo nûkirina xwendingehan tune ye, lewra bi berpîrsên xwendingehên kevin re hatiye ragihandin ku divêt bona nûkirina xwendingehan, pere ji xwendekaran wergrin. Xwendekarên xwendingehên "Îfet" û "Rûdbar"ê, bi giştî li malbatên kêmdahat û xizan yê kenarnişin ên bajarê Bane ne.

Cewad Elîzade, Di Pêwendiyeye Telefoni De, Rewşa Xwe Bi Xirab Da Zanîn

Li gor nûçeya "akhbare rooz", roja 08.02.2009'an, Cewad Elîzade, di pêwendiyeye telefoni tevî malbata xwe de, rewşa xwe xirab da zanîn ku bi sedema rûbirûbûn

tevî hêzên Ewlekarî de, pêwendiya xwe qut kir.

Cewad Elîzade, Çalakê Mafê Mirovan, roja 16.12.2008'an, di salvegera şehîdbûna Îbrahîm Lutfulahî de hate binçavkirin.

Navhatî di heyamê binçavbûnê de, tûşî azarên pîskolojîkî û îşkenceyan hatiye, bi awayekê ku sûmetê wî pîrr birîndar bûye û xwînrejî kiriyê û niha di warê cendekî de di rewşeke xirab de ye.

Navhatî niha di hepsa takekesî a Wezareta Ewlekarî a bajarê Sine de ye.

FELSEFE

ADAR JIYAN
adarjiyan@mynet.com

Ferhengnasên felsefeyê yên navdar *P.Yudîn* û *M.Rosenthal* girîngiya felsefeyê nîşan didin û wisa dibêjin: "Felsefe, navgîniyeke hêzdar ya zanîn, livbatî û çalakiyên mirov e.

Kesê/a ku felsefeyê nexwîne an jî hayê wî/ê ji felsefeyê tune be, nikare wateya tu têtî û rasteqîniyan dayne an jî bûyer û rûdanên gelemperî bi wateyê rastîn şirove bike. Felsefe, hilika zanistê ye. Mirovê/a ku ji felsefeyê sûtê werbigire û li gora rêbaz û azîneyên zanistê tev bigere, dê bikaribe sedem û encama bûyeran bibîne û arasteyî rêya çareseriyê bibe. Dê bûyer û geşedanîyên gerdûnî li gora rêzana sedem û encamê şirove bike û bigihîje encamekê.

Felsefe, teşegirtina hişmendiyên civakî ye. Ji zanîna hilberiyê bigir heta ya aboriyê, ji zanîna dîrokê bigir heta ya çand û civaknasiyê; ji zanîna perwerdehiyê bigir heta ya çand û wêjeyê...hemû şaxên zanîne û nêzikdaynên zanistî li ser hîmê felsefeyê têne rûnandin û bicihkirin. Wekî din jî felsefeya zanistî, peresîna zagonên civakî û civaknasiya zanistî yên giştî derdixe holê. Bi rastî, civaknasiya zanistî li ser hîmê felsefeya zanistî tê damezrandin. Belê ligel van hemûyan felsefe jî li gora hêz û pêwendiyên hilberiyê dirûv û teşe digire.

Felsefe, pêkerekê çalak a ku her gav zandarî û kardariyê pêş ve dibe ye. Bi feraseteke felsefeyê wisa re, beşên felsefeyê; ango derûnnasî (psîkolojî), civaknasî (sosyolojî), sinc û gewzî her diçin li zanînen xweser ên ku wekî kevneşopiyên felsefeyê tînan zanîn, dadigerin. Rast e. Wekî berê jî hate diyarkirin; hemû beşên zanîne xwe dispêrin felsefeyê. Lewre armanca hemû beşên zanîn û zanyariyê, dîtina pêwendiya navbera tiştê û kirdeyê ye. Hin zanîn an jî zanyariya tiştê wekî bingeh, hin jê jî kirdeyê wekî bingeh dipejirînin. Jixwe gengeşiya gelemşeya navbera hemû zanînan jî ji vir dest pê dike.

Wekî ku tê zanîn, jêderka hemû zanînan felsefe ye û felsefe jî bi gellek cure, çêşn û xalên girîng ji hev û din vediqete. Belê du herikînen felsefeyê yên bingehîn hene: Yek, Felsefeya Mengîwer (îdealîst) du; Felsefeya Pêzewar (materyalîst). Felsefeya mengîwer, ramanê (îdeyê) û ya pêzewar jî daringê wekî diyarker dibîne. Ji roja ku felsefeyê dest pê kiriye û heta îro, gengeşiya navbera herdu ferasetên felsefî bi hemû dijiwariya xwe didome û dê bidome jî. Ji do

heta îro, pêrêzkarên herdu ferasetên felsefeyê, yek jê Hegel, yê din jî Engels e. Hegel li gor demê ramanê, û Engels jî daringê wekî bingeh dibîne. Gengeşî jî bi gelemperî li ser van herdu hîman didome. Engels dibêje: "Ew mirovê ku hegel seberjêrkî daleqandibû me li ser piyên wî da rûnandin." Marks jî dibêje: "Me tiştê li xwezayê zêde nekir. Tenê me ew, wekî ku dixuye hilda dest û şirove kir." Parêzkarên felsefeya mengîwer, Calvin û Luther jî ramanên xwe yên berevajî felsefeya pêzewar ku li gora dogmayên olî teşe girtine, bi vî awayî tînan zimên û dibêjin: "Divê hest, raman, hezkirin, hilberîn, behre û hêzên veşartî yên mirov, yên civakê bêne pêpeskirin û dewisandin." Lewra ev herdu ramanwerên mengîwer, armanca hebûna mirov xwe gazîkirina xwedawendiyê dibînin. Dîsa Calvin dibêje: "Karesata tirsnahtirîn tevger û biryardanîna mirov a bi serê xwe dide ye." Li gora nêrîna Calvin, divê ku mirov hiçayîya (rebeniya) xwe bizanibe û ji bo kêmxistin û mirandina xwe çî ji destê wî/ê bê, wê bike. Li gora Luthe jî, sparteka mezintirîn a mirov hêza xwedayî ye. Mirov ne xwemal e (aidê xweye). Ev ferasete ku mirov reben û serberjêr dike û wî/ê ber bi evdîtîyê (bi taybetî evdîtîya evd û serdestan) de didihifîne; hê ramana dêrê (kinîse) ya Serdema Navîn e.

Îcar, şirovekirina xwezayê, baweriyên olî, raman, nêzikayîtedan û têkilîdanînen civakî û mirovî hemû, an li ser hîmê felsefeya mengîwer an jî li ser hîmê felsefeya pêzewar bilind dibin. Çavkaniya civakên çînî, mêtîngerî, kedxwarî, şer û pevçûna navbera mirovan, pirsgrêkên herêmî û gerdûnî hemû hêza hilberîne ya ku felsefe bixwe jî afirandiye, ye. Her çend ku herdu ferasetên felsefeyê ji hev û din wekî cihê bêne xuyakirin jî dîsa dozîneya teşeyên aborî yên civakî, dozîneya herdu felsefeyan ya hevpar nîşan dide. Felsefeya diyalektîk; felsefe jî tê de, daringê (madeyê) wekî afirînerê her tiştî, dibîne. Mirov bi xwe jî hebûneke daringî (madî) ye.

Bi kurtayî felsefeya daringî, feraseteke wisa ye ku mirov rîkn û ripinê her tiştî dihesibîne. Her wiha her gav bi fikr û ferasete ku her tiştî dispêre vîna mirov tevdigere.

Kaniya Helbestan

Axîna Te Nalîna Min

Feqiyê Teyran

Axîna te nalîna min
Erdû asîman pîrr şîn e
Gulê ez canê te karvan
Mame wek kalek hilhile
Ez digirim li vê dinê
Sebra dilê xwe nabînim
Ka delala min bidin min
Min bi tiştan nexapînin
Geh dikevim geh radibim
Ez pêşiya xwe nabînim
Dil birîn e dil axîn e
Bidin ronîya çavên min
Bidin ronîya çavên min

Gelo çima hûn serdest in
Em bindest in li vê dinê
Ez digirim li vê dinê
Sebra dilê xwe nabînim
Ka delala min bidin min
Min bi tiştan nexapînin
Geh dikevim geh radibim
Ez pêşiya xwe nabînim
Dil birîn e dil axîn e
Bidin ronîya çavên min
Bidin ronîya çavên min

Kurdistana Sor Yan Perçeyê 5'an

Rêzan Mad

Di kirîza çareseriyê pirsgrêka gelê Kurd de, gellek fakterên kêmtên zanîn, û ne tenê di sînorê

dewletekê de an jî bi netewyekê re girêdayî ye, ji ber ku him fakterên herêmî, him jî Cîhanî hildigire. Yek ji sedemên ku çareseriyê dixê zorê, ev e ku ji ber bûyerên şidet û bazirganiyê her wiha rewşa jêografîk, kurdan jiyana Koçberiyê dimeşand, bi demsalan an jî girêdayî guhertinên hawîrdorê cîh û warê xwe diguhertin.

Di sedsala 16-17'an de li Rojhilatê Kurdistanê hejmarekî Kurd derbazî cihê niha yê Turkmenistanê bûn. Li sedsala 18'an de jî Koçekî zêde li Bakûrê Kurdistanê ji ber zordariya Osmanîyan bi rêya Gilîdaxê ber bi Ermenistanê ve koçber bûne. Rewşa Koçberiyê her dem bi ahengekî bi hawîrdorê re dijiya. Lê Şoreşa Bolşevîk 1917-1922'an dema xwe li çarenivîsa gelan xist û ne tenê nehişt sînorê jiyane, hemû rengê nû werbigire, ji ber ku bandora xwe di Cîhanê de da hîskirin.

Ligel hemû miletên Soviyetê, Kurd jî wek kêmtewekê bû xwediyê wê derfetê ku statûyek fermî werbigire. Di 16'ê Tîrmeha 1923'an de, Komîteya Navendî a Soviyetê bi înzema Kîrîov li Karabaxa çiya, herêmek bi navê Kurdistana Sor bi fermî nasî (Bi Payîtexta Laçîn). Berpirsiyarê Komîteya Navendî a Kurdistanê Hûsû Hacıyof bû. Saziyên perwerdeyî, weşan û çapemenî bi zimanê dayîkê ava bûn. Lê her wek hemû carên din Kurd bûne goriyê siyaseta hundur û derve. Ji ber serhildana Bakûrê Kurdistanê, her wiha têkilî û dengeyên navbera Soviyet û Turkiyê, dewletên herêmê ew Kurdistana Serxwe bi xeter û asteng dîtin û piştî 7 salan di 1930'ê de ji holê rakirin û dawî bi Kurdistana Serbixwe hat.

Di sala 1937-1938'an de, Stalîn operasyonên paqijkirinê dest pê kiriin, sirgûnî û gulebaran rêbazên esasî yê pêkanîna wê bûn. Kurd jî wê demê ligel kêmtewên din

sirgûnî Asyaya Navîn hatin kirin. Ligel Şerê Cîhanî yê duyemîn ku Soviyetê serkeftin bidest xist, rewşa kurdan li Soviyetê nehat guhertin û di bingeh de hemû saziyên çandî, perwerdeyî bi zimanê dayîkê hatin qedexekirin. Yanî nasîna Neteweya Kurd fermî nebû.

Car din, dawiya salên 80'ê û destpêka salên 90'ê de ku Soviyet ber bi tîkçûyîne ve diçû, pîrsa Kurdan car din bi awayekî germ derket holê, bi taybet ji nû ve dane naskirina Kurdistana Sor. Bi vê yekê

saziyên mezin wek YEKBÛN ku hemû Kurdên Soviyetê di nava xwe de hildigirt, di bin rêberiya Wekîl Mûstefayof de mijûl dibû.

Cûda cûda hewldan pêşketin, bi meş, name û mîtingan ku dixwestin vê pîrsê car din bidin diyarkirin. Heta ji M.S. Gorbaçof re ku Serokê Soviyetê bû ev yek dane diyarkirin. Di Mayîsa sala 1991'an Gorbaçov vê hewldana ji nû ve avakirina Kurdistana Sor destek dike û silavê xwe ji Kurdan re dişîne. Em dizanin ku di dawiya sala 1991'an de, bi fermî dawî li Împîratoriyeta Cîhanî a Soviyetê hat. Lê Kurdan xebatên xwe ranewestandin.

Tê zanîn di şerê Azerî û Ermenîyan de, li Herêmê kavilkarî û tîxîbatên mezin çêbûn. Herwiha di herdu milan de jî Kurdan di şer de cihê xwe girtin, yanî şerê birakujiyê jî bû qismet û nesîba Kurdan. Yanî bi dara zorê ji bo Axa biyanîyan ber didan canê hev û şer dikirin. Me berê jî dabû zanîn, li gor dûzêna kevin, Kurdistana Sor di axa Azerîya de bû, lê di vê dema şer li 17'ê Gulana 92'an de paytext Laçîn dikeve destê Ermenîyan, her wisa

ligel wê bajarên din yê di Kurdistana Sor de cihê xwe digirin weke Kelbecer, Kûbatlî, Zengîlan. Heya Cotmeha 93'an dikevin bin desthilata Ermenîyan. Piştî ku Heremên Kurdistana Sor bi taybet Laçîn dikeve bin çavdêriya Ermenîya, nêzîkbûn û dostaniya Ermenîya tevî Kurdan taybetî li Soviyetê li nav hemû saziyên gelerî û ...hwd li Emenîstanê pêşketin.

Wê demê Wekîl Mûstafayof Femandarekî kevin ê artêşa Sor ku dengeyên herêmê û nasîyarê wî zêde bûn, yekser ev fîrsend bikar anî û wekî Serokê bizava azadiyê bi otobûsan, mîlet bire Laçînê û deklarasyonê Serxwebûna Kurdistana Qefqaziyayê eşkere kir û li 9-10 Hezîranê ev ji hemû cîhanê re dan zanîn. Ji wê demê virde ev deklarasyon li ser Kaxezê maye û tu hemelekî xwe jiyani nîne. Herwiha nezalalî jî di navbera Azerî û Ermenîyan de berdewam in û çî dibe bila bibe, lê du car avakirina Kurdistana Sor dîsa jî hevî û bi xwe bawerbûnekê dide Kurdan. Komara Kurdistanê û Kurdistana Sor tîrojkek berbiçav û ronak a gelê kurd in.

Dûr Ji Hebûna Bêrîvanê...

Cawîd Esxerî

Her li vê demê ku çavên te şiyana dîtina çavan nîne, li vê çaxê ku henîskên te mandî û westiyayî rû li textê dilan nakin, her ji vî çaxî ve hest bi êş û jana te dikim, dizanim ku tu êş û janeka bêdawî yî. Çivîka dengxweş narûnê ser dara temenê te, lê hevalên te mîna perperokan dijîn, lê bê hebûna mijîna ruha te.

ax... ji bo roja nozdan ya meha Rêbendana sir û seqem ku berê esman li me girt, evrên reş û tarî bi hirmên û gurmêna xwe bi carekê, dil û hinav û kezab hejand.

Eva çend roj e dûr ji hebûna te (Bêrîvanê) me bihurand, hêvî hemû bûne dîl û bi êtîmî di dil de xem barandin.

Eva çend roj e dûr ji hebûna te, roj li ber çavan roj bo rojê, roj dimirin û westiyane, nema îdî girmijîn û vîna jînê ruya bigirin.

Eva çend roj dûr ji hebûna (Bêrîvanê) cihê wê herdem vala ye, jîyan bi eşqa xwe me têr nake, dergê hemû qerisîne, qelem jî ji ber nebûna te hawar dike, evro dîtina te diviya.

Eva çend roj dûr ji hebûna te jîyan ji me derbas dibe, dozex her roj sipêdê bi agirê xwe yê dijwar li pêşber wênê te,

me disujîne.

Eva çend roj in bîrhatinên te, li her cihê her roj li tev heval û hevpolên te digerin.

Eva çend roj in tu dûr ketî ji me, lê pêtir nêzîktirî ji me: li kîjan alî digerim, li ser refika kuncê mala min wênê te, li ser dilê min navê te, li ber çavê min rengê te, di guhê min de deng û kenîna te...

Eva çend roj li me burî, lê hêştê her weku duhî tu di bîra me de yî.

Kenqî şeva tarî guhurî, xwe digel rojê guhurî, hingê belkî ez jî her wê sibê li ber wêneyên te negirîm...

Dengê Rojava

Civakên
Windayî Û
Mezinkirina
Mirovan

Besam Mistefa

Nexweşiyên civakên me yê rojhilatê pîrr in, rê û rêbazên me jî ne diyar û ne zelal in. Lê

nexweşiya herî mezin ew e ku gelên navçê li awa û çareserîya wan nexweşiyên nagerin.

Diyardeyeke balkêş û xudan dîrok di nav civakên rojhilatê de, mezinkirina mirovan e ku vedigere sedemên dîrokî û dêrîn yê ku ciyê xwe girtine û bûne semyanek ji civakên me re.

Mezinkirina kesan, nemaze ya lîderan rexnê wek alaveke pêşxistin û guherîna di nava civakê de nahêle. Eger hat û kesek wek lîderê dîrokî û bê şaşîti hate dîtîne, dê rexne hema bête qedexekirin. Di serî de jî, dê kesê/a rexnegir wek kesekî/ê xayîn û dijmin were hesibandîne ku mixabin gelê me jî ji vê yekê bê par nemaye.

Ji aliyekî din ve jî, mezinkirina kesan dibe asteng di pêşiya pêkanîna guherînan di civakê de, di çî warî de dibe bila bibe. Her, kesê/a mezinkirî û desthilata wî/ê rewşê diçespînin, di rîya alavên medyayê de û her guherînekê wek metirsîyekê li ser hebûn û berdewamiya xwe dibînin.

Nexweşiya mezinkirîna bi derbasbûna demê re di nav civakê de dibe kultûr û herkes pê dikeve. Di civakek wisa de, her kes serokek li ser yê din-yê di bin xwe re: Mamoste ji şagirtan re, karbîdest ji welatîyan re, mêr ji jînê re, bav di malê de...hwd!

Encama herî xerab ya vê diyardeyê, dîtina netewê û welat bi tevahî di kesatiya serokî de ye. Welat piştî serokê tê dîtîne û herdu bi hev re tene girêdan. Êdî, bê hebûna serok ne mumkin e welat rizgar û serbixwe bibe!

Weke hemû milletên cihanê, gelê Kurd xudan serok û lîder e. Lê, mixabin bi herikîna ewqas dem û dewrana re hêjî xêzên pêdar û bilind di nava gelê me de cî negirtine. Pêwîst nake li vir wan xêzane rêz bikim, ji ber ku dem hatiye êdî di warê teorîk bikevin warê pratîkê de, û divêt em-ku banga vî tiştî dikin-jî xwe dest pê bikin...wek inglîz dibêjin: "ku herkesî pêşiya deriyê xwe paqij kir, dê kolan hemû jî paqij bibe".

Ji ber ku welat şêrîn e...buhîstek e-nekin dojeh-li ser rûyê zemîn e.

Ji Yekîtiya Nivîskarên Kurd li Swêdê

Roja Danasîna Pirtûkan

Di dawîya hefteya derbasbûyî de dildarên edebiyata kurdî li Pirtûkxaneya Kurdî ya Stokholmê civiyan. Li wir dildarên edebiyatê, şirovekêr, rexnegir û nivîskar li ser sê pirtûkan, "Dîroka Rûreş" a Bûbê eser, "Gotinên Guneşkar" a Hesenê Metê û "Du Dilop" a Enwer Karahan kûr bûn.

Çalakî weke civînek li ser pirtûkan hatibû hizirkirin. Lê firehbûn, wext û dîtînen dewlemend ew kir roja danasîna pirtûkan. Çalakî ji aliyê Serokê Yekîtiya Nivîskarên, Silêman Demir ve hate îdarekirin. Nivîskar Sidîq Bozarslan jî rê dida dîtînen beşdaran.

Nivîskar qala dijwariyên dema afirandinê û nêzîkbûna xwendevanan li berhemên xwe kirin. Beşdarên civînê jî pirsên balkêş kirin û bersivên xwe yekser girtin.

Şanoya Bûbe Eser piştî lêkolîna 11 mehan li Herêma Kurdistanê, li ser qirkirina Enfalê derket holê. Lîstika şanoyî bi dîmenên dramatîk têra xwe bandorê li mirovî dike. Dema wî bi xwe jî qala şewata dayikên kurdan li herêma Barzanê dikir, diçû dema lêkolînê û kesera xwe dihanî zimên...

Silêman Demir, li ser pirtûka Hesenê Metê kûr bû. Qala çiroka wê bi firehî kir. Paşê pirs ji Hesenê Metê hatin kirin. Diyar bû ku Nivîskar Metê bêhtir li ser pirsgirêkan

divîsî. Biçûkirina kes û bawerîyan çî caran ji xwe re bîngê negirtibû.

Paşê, nivîskar Hesenê Metê bi analîzek fireh, novelên Karahan nixand. Analîza Metê tevayê niqaşan xiste bin bandora xwe. Enwer Karahan bi hostebûnek mezin, bi zîmanekî xweş beşek ji pirtûka xwe xwend. Xwendina wî û hostebûna karanîna tona dengê xwe, zîmanê kurdî bi mirovî şêrîntir dikir. Her wisa wî şensek da beşdaran ku, dewlemdî û teybetmendiya stîla wî nas bikin.

Xwendin û danasîna pirtûkan 6-7 saetan domiya. Beşdarên civînê wextek hêja û bi sîd buhirandin. Yekîtiya nivîskarên bi vê xebatê, piştî demek dirêj, bi beşdarbûna gellek kes, hiziran û medya kurdî serkevînek baş bi dest xist.

Jêder: Ajansa Zarathustra News

Keça 12 Salî Ya Pêşmergeyêkî PDKÎ Di Bûyereke De, Jiyana Xwe Ji Dest Da

▶ Roja 06.02.2009'an, **Bêrivan Ehmedzade**, temen 12 salî û xwendekar, bi sedema bûyereke nexweş û degme li Navenda 3 a Kurdistanê jiyana xwe ji dest da. Roja 07.02.2009'an, termê Bêrivanê, bi beşdariya hejmarek ji Kadro û Pêşmerge û malbatên wan û endam û alîgirên PDKÎ li bajarên Hewlêr û Soran û herwiha bi beşdariya mamosta û hevpolên wê, hate binaxkirin. Hêjayî gotinê ye ku Bêrivan, keça Nisret Ehmedzade, Pêşmergeyê dêrîn yê PDKÎ ye. Bi hinceta koça ne biwext a Bêrivanê Kekê Nisret, em behî û sersaxiya xwe pêşkêşî malbat û xizm û kesên wê û hemû xelkê Kurdistanê dikin.

Derxistin, Bêkarî û Nedana Mîaşê Kedkarên Li Rojhilatê Kurdistanê Dom Dike

▶ Hindî ku dem dibore, rewşa jiyana karkerên Kurd li her 4 parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê, nemaze li bajarên Urmiye, Selmas, Mehabad, Seqiz, Bokan, Qurwe, Kirmaşan, Sine û Îlamê xirabtir û diwartir dibe.

Di yek du salên borî de, ji ber siyasatên xirab ên aborî ên rejîma desthilatdar, karkerên kargeh, karxane û pirojeyên dewletî berdewam rastî derxistin û bêkariyê hatine û mîaş û heqdestê wan çend mehan nahê dan. Vê rewşê jiyana kedkarên Kurd û malbatên wan bi gellek pirsgrîrêkên xurt û micid re rûbirû kiriye. Di yek du mehên borî de, sedan karkerên Kurd li cihê kar hatine derxistin. Betalî û bêkarî yê bûye arîşeyek mezin ji bo karkeran û sedan kedkarên Kurd ev çend mehan in ku mîaş û mehaneya xwe wernegirtine. Eva di halebê de ye ku pîrraniya karkerên Kurd di xaniyên kirê de ne û ji ber nedana mîaş, karker û malbatên wan rojên dijwar derbaz dikin. Ji ber vê rewşê, karkerên Kurd, berdewam girev û meşên nerazîbûnê lidar dixin.

Li Urmiyê Serbazekî Kurd Bi Destê Fermanderê Xwe Hate Kuştin

▶ Hate zanîn ku roja 13.02.2009'an, yek ji Fermanderên binkeyeke leşkerî li bajarê Urmiyê, êrîşê dike ser serbazekî Kurd bi navê **Şehab Muradî** û wî dike.

Ew Fermanderê Komara Îslamî bi neteweya Kurd û Misilmanên Sunnî,

bêhurmetiyê kiriyê û Şehab Muradî bersiva wî dide û ev yek bû sedema vê bûyera tal û Şehab bi destê Fermanderê xwe hate kuştin.

Şehab Muradî, xelkê gundê Îndirqaş li devera Şarwêrana Mehabadê ye.

Bêhurmetîkirin bi baweriyên olî û neteweyî yê serbazên Kurd û neteweyên din, di binkeyên leşkerî ên rejîma Îslamî a Îranê de yê bûye edetê normal.

Li Îranê, Bengdar Di Mehê De, 311 Milyon Tûmenan Ji Bo Kirîna Madeyên Bêhişker Xerc Dikin

▶ Encama lêkolînekê li Îranê derxist holê ku bengdarên tûşbûyî bi madeyên hişber, di mehê de, 30 heta 50 hezar tûmenan ji bo kirîna madeyên bêhişker didin. Lêkolîna han ku di zanîngeheke Îranê de hatiye encamdan û dide

xuyakirin ku bi giştî li Îranê Bengdar di mehê de, 311 milyon tûmenan ji bo kişandina û bikaranîna madeyên bêhişker xerc dikin.

Kurdistanmedia Malperek Ji Bo Zanyariyan Li Ser Kurdên Rojhilatê Kurdistanê

▶ Ji bo xwendin û wergirtina zanyariyên nû li ser rewşa Kurdan li Rojhilatê Kurdistanê di warê siyasî, aborî, civakî û çandî de, serdana malpera kurdistanmedia.com'ê bikin.

Kurdistanmedia bi du zaravên zimanê Kurdî (Kurmançî û Soranî) û her wiha bi zimanê Farsî zanyariyan li ser Rojhilatê Kurdistanê belav dike. Beşa girîng a nûçeyan li ser mafê mirovan in

Ji Sedî 40 Berendamên DTP'ê Jin In

▶ Ji bo hilbijartinên Şaredariyan yê 29'ê Adarê, ji sedî 40'ê benendamên DTP'ê ji Jinan pêk tê. Li gor listeya berendamên DTP'ê, 40 ji sedê a berendamên şaredariyên Bakûrê Kurdistanê ên ser bi vê

partiyê ji jinan pêk tê. Ev gava DTP'ê, proseyek bicî û girîng e bona beşdarîkirina jinan rêvebirin û di biryardan û hwd... de.